

Skadeprevention på lantbruk

Trygghet och säkerhet på ditt lantbruk

Daglig riskbedömning utgör grunden för att uppnå målen

Större gårdar innebär ändrade arbetsmetoder, mekaniserade och automatiserade gårdar och färre arbetstagare. Många funktioner kan skötas med fjärrstyrning och -övervakning. En stor del av gårdarna förlitar sig dock fortfarande på traditionell utrustning och traditionella arbetsmetoder.

En störningsfri produktion kräver riskfria arbetsmetoder samt säker och trygg utrustning. I svåra förhållanden, t.ex. i djurstall eller dammiga säd- och foderlokaliteter, krävs regelbundet underhåll för att säkerställa en fungerande elektrifiering och automatisering.

På många gårdar sköter entreprenörer som specialiserat sig på maskinellt arbete olika uppgifter vid sidan av traditionellt lantbruk. För lantbrukaren lönar det sig att komma överens med

entreprenören om spelregler för hur det maskinella arbetet kan uträttas på ett säkert sätt. Målet är att undvika person-, djur- och egendomsskador. För att upprätthålla en ordentlig säkerhet på gården krävs även professionella och kompetenta arbetstagare som fått utbildning i sitt arbete.

Den nya räddningslagen trädde i kraft 1.7.2011. Lagen innebär färre brandinspektioner på lantbruken. I stället för myndigheternas brandinspektioner är det meningen att lantbrukarna ska öka egenkontrollen. Särskilt växande lantbruk får leva med kontinuerliga utvidgningar och förändringar. Oberoende av hur stora förändringarna är, lönar det sig alltid att bedöma riskerna. När en risk identifieras, kan metoderna göras ännu säkrare vilket i sin tur kan förhindra eventuella bakslag.

LokalTapiolas mål är att ta så väl hand om kunderna att de drabbas av färre skador än genomsnittet. Ett litet antal skador gynnar även kunderna eftersom skador alltid är krångliga, oberoende av om man har en lämplig försäkring eller inte. Våra representanter besöker gårdarna periodiskt för säkerhetskartläggningar. Under besöken försöker vi identifiera de största skaderiskerna på gårdarna och fundera över förbättringsåtgärder så att lantbruket kan uppnå sina mål.

Med vänlig hälsning

Juhani Savolainen
Riskchef

Innehåll

Ladugårdsbränder	3	Hur förhindra bränder?.....	16
Bränder i byggnader för fjäderfä	4	Brandlarmsystem på lantbruk	17
Svinhusbränder	5	Bostadsbyggnad och inkvarteringslokaliteter	18
Torkanläggningars säkerhet.....	6	Släckningsutrustning	19
Värmecentralbränder.....	7	Räddningsplan för bränder	20
Brandfarliga maskiner och apparater	8	Personskador kan undvikas	21
Arbetsmaskinbränder	9	Barnens säkerhet.....	23
Brandfarliga arbeten	10	Djurskador	24
Värmeapparater och tilläggsvärmeapparater	12	Hushållsapparater	24
Elledningarna i skick	13	Se till att det blir sotat	25
Placering och användning av lampor ...	14	Bostadsbyggnad och inkvarteringslokaliteter	26
Skydd mot åskan.....	15		

Ladugårdsbränder

Varje år drabbas tiotals ladugårdar i Finland av bränder. Bränder uppstår även i nya stora ladugårdar och då är skadekostnaderna oftast i miljonklass. Förutom byggnaderna går även djur förlorade vilket orsakar ett långt avbrott i verksamheten.

Ladugårdsbränder uppstår oftast av elapparater, elledningar, fel i apparater, maskiner i ladugården, heta arbeten, uppvärmning och när man tinar ledningar.

Om en brand uppstår i foder- eller kontorslokaliteter med brandfarligt material sprider sig elden snabbt med en kraftig rökutveckling. I gamla ladugårdar finns sällan konstruktioner som fördröjer branden och då sprider sig röken och elden till hela byggnaden på en mycket kort tid. I nya ladugårdar fördröjs branden av brandsektioner förutsatt att de är tillbörligt gjorda.

▲ Nya ladugårdar är mycket brandsäkra vad gäller djurstallen. Riskerna finns i foderförråd, kontorslokaliteter och elapparater som kan skadas och överhettas. Brandrisken ökar också av tilläggsvärmeanläggningar och tilläggslampor, maskiner med förbränningsmotor och heta arbeten i foderförråd.

I lösdriktsladugårdar kan djuren räddas lättare än när de står i bås-ladugårdar eftersom djuren då inte är kopplade. I mörker och rök är det ofta omöjligt att få ut djuren även om utgången står öppen. Djuren klarar dessutom inte av att rädda sig själv och när de är skrämda av rökluften kan de ställa sig i ett hörn och vägra röra på sig, även om man försöker schasa ut dem.

▲ I nya ladugårdar finns brandsektioner på vinden som hindrar en eventuell brand från att spridas snabbt till hela byggnaden.

För att förhindra ladugårdsbränder är det viktigt att eliminera antändningsriskerna. Med ordentlig eliminering av antändningsriskerna finns det goda chanser att förhindra alla bränder. En annan viktig aspekt är att eventuella bränder upptäcks snabbt. Brandvarnarna ska vara så bra att de reagerar redan vid en liten rökutveckling och de måste även klara av att slå larm per telefon samt med blinkande lampor och sirener.

Om en brand som uppstår dagtid upptäcks först när man ser tjock rök eller nattetid av flammornas sken och ljud är det omöjligt att släcka elden med gårdens utrustning och då är brandkåren den enda räddningen. När branden fått härja så länge kan brandkåren inte göra mycket annat än att försöka begränsa branden.

En liten brand kan släckas med gårdens släckningsutrustning förutsatt att utrustningen är adekvat och i skick, att vattnet pumpas ut med minst 5 bars tryck och att man är förtrogen med hur utrustningen används. Givetvis måste man även ha tillräckligt med vatten, minst 2 000 liter. Vattenstrålen måste nå alla platser i byggnaden, även hö- eller ströhögar och takkonstruktioner. De flesta ladugårdsbränder är små i början. Möjligheten att släcka elden beror mycket på hur snabbt elden upptäckts och hur snabbt man kommer igång med släckningsarbetet.

▲ Brandisoleringen mellan den nya ladugården och foderförrådet består av Cyproc i tre lager. Lampan är lämplig för en produktionsbyggnad, ytemperaturen är under 100 grader.

▼ I foder- och torrströlager ska på grund av den stora brandbelastningen finnas en vattenbrandpost samt en handbrandsläckare vilka är placerade på den varma sidan i produktionsutrymmen.

▲ En flugfångare i gången är en brandrisk.

▲ För att en värmelampa ska kunna hängas säkert ovanför kalvbåset krävs att stickkontakten lossnar från eluttaget om lampan faller. Upphängningen på bilden är inte säker.

Bränder i byggnader för fjäderfä

Lyckligtvis sker det rätt sällan bränder i hönsbushus och broileruppfödningsskåp i Finland. Såsom byggnaderna är konstruerade i dag är det nästintill omöjligt att rädda fåglarna vid en brand. Rök eller eld som sprider sig till djuren innebär att djuren dör eller måste avlivas. Det enda sättet att skydda fåglarna är att förhindra att rökgaserna och elden sprider sig till fågelhallen.

I hönsbushus finns det massor av damm och brandfarligt material. Det tar inte

länge för elden att sprida sig till hela byggnaden via ventilationen. Lyckas man förhindra elden från att sprida sig via ventilationen, är brandsektionernas hållbarhet en avgörande faktor.

Hur bra möjligheter man har att släcka branden beror även på hur snabbt branden upptäcks. Ett brandlarm som reagerar på rök, tjuter och skickar larm till mobiltelefonen är bra att ha.

En liten brand kan eventuellt släckas med gårdens egen utrustning även om själva brandhärden inte kan upptäckas på grund av rök eller mörker. Då måste man emellertid ha tillgång till mycket vatten och vattenstrålen måste nå långt och tillräckligt högt. Brandhårdarna måste besprutas omedelbart.

Svinhusbränder

Bränder i svinhus uppstår ofta av uppvärmning, gnistor, elapparater, elledningar, överhettning eller olika heta arbeten. Elden får i allmänhet sin början i värmecentral, foderlada eller kontor. Vare år uppstår det bränder i tiotals svinhus.

Bränder i svinhus sprider sig snabbt via ventilationen och takkonstruktionerna. Att rädda svinen är ofta svårt eller omöjligt på grund av rök och risken för att taket rasar. Ofta måste svinen avlivas även om man lyckas få dem ut ur byggnaden. Svinet är inte så klokt att det förstår att lämna byggnaden även om man lyckas öppna båsen.

I gamla svinhus finns sällan brandsektioner och brandvarnare. Branden kan då sprida sig fritt till hela byggnaden. I nya svinhus är det vanligare med brandsektioner men de förhindrar inte heller alltid elden från att sprida sig till hela byggnaden. Elden kan sprida sig snabbt till många platser, bl.a. via ventilationskanalerna.

Brandrisken är stor i alla svinhus, utan undantag. Bränder i svinhus behöver inte mycket tid för att växa sig stora. När elden kommit lös har man endast några minuter på sig att få den släckt, därefter är släckning omöjligt även om gården har tillbörlig släckningsutrustning.

Med tillbörlig släckningsutrustning kan man eventuellt begränsa elden så mycket att brandkåren hinner till platsen. Om man endast har en tunn vattenslang med lågt tryck är släckningsarbetet hopplöst och dömt att misslyckas. Om man använder hinkar tar det för lång tid att transportera vattnet.

För att en svinhusbrand ska kunna släckas krävs att branden upptäcks snabbt. Om en brandvarnare upptäcker branden redan vid en liten rökutveckling och larmet når folket på gården eller grannarna, kan elden eventuellt släckas. Då krävs givetvis att släckningsutrustningen är tillbörlig, dvs. att det finns tillgång till mycket vatten och en tillräckligt tjock slang med ordentligt tryck samt att vattenstrålen når alla platser i byggnaden. Även en 12 kilos handbrandsläckare fungerar effektivt för handbrandsläckning.

▲ I svingårdar för suggor är värmelampor en stor brandrisk. Om de är ordentligt fästa minskar risken för att de ska falla. Brandrisken kan man minska genom att fästa lampan så att stickkontakten lossnar från eluttaget om lampan eventuellt faller. Damm på lamporna ökar brandfaran.

▲ En ordentlig vattenslang med munstycke som monterats vid dörrposten fungerar bra som handbrandsläckningsutrustning förutsatt att elden upptäcks genast då den kommit lös.

Torkanläggningars säkerhet

Brand- och personsäkerheten vad gäller torkanläggningar har förbättrats i och med att anläggningarna blivit större och tekniken gått framåt. De mest problematiska torkanläggningarna är gamla anläggningar med billiga tillbyggnader.

Bilderna visar grundläggande säkerhetsfaktorer i elementtorkanläggningar.

- Ugnen och agnarna finns på olika sidor av anläggningen, platser där det finns risk för att falla har fallskydd och trapporna är försedda med räcken.
- Torkanläggningen ska hållas så dammfri som möjligt och utrustningen förvaras på anvisade platser.
- Säkerhetsanordningarna för torkanläggningarna måste vara i skick så att torken stängs av vid eventuella fel.
- **Service av oljebrännare, såsom byte av munstycke eller reglering av luft och bränsle i torkar, får bara göras av en befullmäktigad servicefirma inom branschen.**

▼ Ett ordentligt räcke hindrar att man faller ner i trapporna.

▲ Schaktet är försett med galler och stegen med räcken, en handbrandsläckare har fästs vid dörren och allt är rent och snyggt. Ordning och reda ger säkerhet.

◀ Ett galler i öppningen under locket hindrar att man faller ner i silon.

▲► Ugnen till torkanläggningen är ren eftersom agnarna styrs till den motsatta sidan av anläggningen.

Värmecentralbränder

▲ Vid uppvärmning med flis finns det risk för bakbrand. På bilden kan man se (målarfärgen har mörknat) hur elden klättrat upp i matningsskruven för flisen. En första säkerhetsanordning som reglerar på 45 graders temperatur har startat skruven och skuffat flisen in i eldhärden. I de övriga bilderna kan man se hur en andra säkerhetssensor som reagerar på 65 graders temperatur leder vatten till inmatningsanordningen.

▲ Värmecentralen används ofta för att förvara kläder och olika kärl vilket bryter mot säkerhetsanvisningarna.

Brandrisken är alltid hög i värmecentraler. De flesta bränderna som uppstår i produktionsbyggnader får sin början i värmecentralen. Värmecentralbränder uppstår i allmänhet på grund av bakbrand, läckage i rökkanal, gnistor eller brandfarligt material som förvaras i värmecentralen. Fast bränsle ökar brandrisken i värmecentral.

En del gamla värmecentraler är belägna nära andra byggnader. En brand i värmecentralen eller redan gnistor från skorstenen som landar på ett torrt tak kan leda till att en närliggande byggnad fattar eld. Då måste man vid sidan av att släcka branden i värmecentralen även försöka förhindra att branden sprider sig till andra byggnader. Nya värmecentraler måste byggas skilt från övriga byggnader. Detta begränsar redan avsevärt brandskador som värmecentraler orsakar.

Säkerheten i gamla värmecentraler kan förbättras på många sätt. Brandrisken minskar avsevärt om man ser till att bränslematarn, säkerhetsanordningar, boilers och rökkanaler inspekteras tillbörligt och regelbundet, att skorstenen sotas, att värmecentralen är ordentligt brandsektionerad från andra byggnader, att tak skyddas mot gnistor, att bränslet håller jämn kvalitet och att centralen används omsorgsfullt.

▲ Ett bra flisförråd där lamporna på 25 watt skyddats med metallskydd.

För att det ska finnas förutsättningar att släcka värmecentralbränder krävs att branden upptäckts snabbt och att det finns tillgång till en kraftfull och användningsklar släckningsutrustning som finns nära centralen. Ett larmsystem som reagerar på rök och skickar larm till mobiltelefonen är bra och effektivt med inte heller den klarar av att upptäcka om taket på en byggnad som står nära centralen fattar eld.

▲ Risken för en storbrand på gården minskar om värmecentraler placeras skilt från övriga byggnader.

Brandfarliga maskiner och apparater

De flesta maskiner och apparater på lantbruk utgör en brandrisk när de används. En brand kan uppstå när en maskin eller apparat blir het eller ger upphov till gnistor. Det är sällsynt att själva maskinen eller apparaten fattar eld utan i de flesta fall uppstår branden när något brandfarligt material såsom hö, halm, säd, mjöl, trä, damm eller motsvarande material antänds. Bränder som orsakas av maskiner och apparater antänder ofta hela byggnaden vilket ger upphov till stora skador.

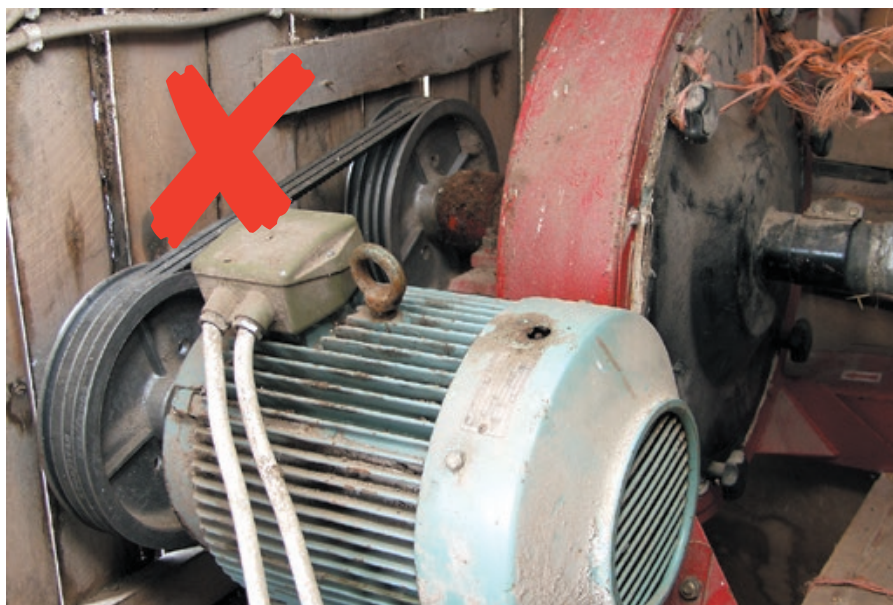
Transportörer till torkanläggningar, spannmålstransportörer, foderautomater och fläktar till hötorkar fungerar alla i anknytning till brandfarligt material. Fel eller störningar i maskineriet, stenar eller metallbitar bland materialet eller om apparaterna övertäcks kan orsaka gnistor eller överhettning och då är branden inte långt borta.

Nuförtiden finns det automatik som effektivt övervakar apparaternas funktion. Vid störningar stängs apparaten av eller stannar. Till exempel brandsäkerheten för torkanläggningar och spannmålstransportörer har förbättrats väsentligt tack vare automatik. Brandsäkerheten för torkanläggningar har även förbättrats tack vare säkrare förbränning och luftintag samt övervakningsautomatik.

Hur säkra apparaterna är beror dock fortfarande mycket på hur regelbundet de inspekteras, underhålls och hur bra man följer med deras funktion. Alla apparater blir med tiden mindre säkra om de inte underhålls regelbundet. Alla rörliga delar som utsätts för slitage måste inspekteras: lager, rullar, hjul, kedjor, remmar osv. Även sensorer och ledningar måste inspekteras.

Antalet foderautomater på boskapsgårdar ökar kontinuerligt. Automaternas ska hållas rena och man ska noggrant övervaka deras funktion och skick.

Att ha brandfarliga maskiner inomhus eller att tanka dem inomhus efter användning är alltid farligt. Att på sommaren parkera eller förvara en het anordning med förbränningsmotor i ladan innebär alltid en brandrisk. Om ett brännhett avgasrör står i beröring med en hö- eller ströhög eller om det flyger en gnista från avgasrö-

ret in i högen finns det en stor risk för att elden kommer lös. En het maskin ska inte tankas inomhus eftersom det finns risk för att bränslet förgasas och sprider sig i omgivningen och då kan det uppstå en explosionsartad brand som antänder både maskinen och omgivningen.

Om man kör traktor inomhus måste man noggrant beakta brandrisken.

▲ Kilremmen till en gammal och dammig kvarn måste övervakas noggrant och kontrolleras både med händerna och genom att lyssna på den. Motorn ska regelbundet rengöras från damm.

Om en brand uppstår trots alla säkerhetsåtgärder är ordentliga larmanordningar och en kraftig släckningsutrustning till hjälp. Ofta är det avgörande att branden upptäcks snabbt. En begynnande brand kan ännu släckas med gårdens utrustning om brandhårdarna snabbt besprutas med vatten eller med en handbrandsläckare av tillräcklig storlek. En storbrand som spridit sig till många platser är omöjlig att släcka även för brandkåren.

▼ Att tanka en het maskin inomhus är farligt och absolut förbjudet. Förgasat bränsle kan antändas och orsaka en explosionsartad brand.

Arbetsmaskinbränder

Arbetsmaskinbränder uppstår i regel av foder- och dammlager som samlas på heta motordelar samt av kortslutning i strömförande utrustning. För att undvika maskinbränder ska motorrum rengöras regelbundet.

Strömsystemet till arbetsmaskinen ska förses med en huvudströmbrytare. Strömmen ska vara fränkopplad alltid när maskinen inte används i arbetet.

Maskinerna ska förvaras i skyddade lokalteter (brandskydd på minst 30 min.) skilt från produktionslokaliteter eller i en separat maskinhall. När man arbetar i produktionsbyggnader ska maskinen vara försedd med en handbrandsläckare eller så måste en handbrandsläckare finnas nära till hands.

Huvudströmbrytaren förhindrar effektivt bränder som får sin början i ledningssatser eller strömförande utrustning. En begynnande brand kan släckas med handbrandsläckare som finns i närheten.

▲ Arbetsmaskiner ska rengöras regelbundet och förvaras skilt från produktions- och foderlokaliteter.

◀ Placeringen av huvudströmbrytaren i arbetsmaskiner.

▲ Att förvara motorredskap skilt från produktionslokaliteter är förnuftig riskhantering.

◀ Placeringen av handbrandsläckare i arbetsmaskiner.

Brandfarliga arbeten

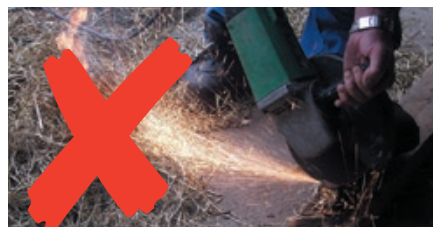
▲ Svetsning nära eller på brandfarligt material strider mot hetarbetsbestämmelserna. Här är brandrisken mycket hög.

▲ Svetsning är tryggt när brandfarligt material skyddas med en våt obrännbar presenning. Två stora handbrandsläckare måste finnas nära till hands.

▲ Det är alltid förbjudet att tina frusna rör med eld.

▲ Vinkelslip behövs regelbundet på lantbruk och ofta görs arbetet i hast. Gnistorna orsakar lätt en pyrande brand som flammor upp senare. I värsta fall används vinkelslipen som på bilden, dvs. direkt på brandfarligt material.

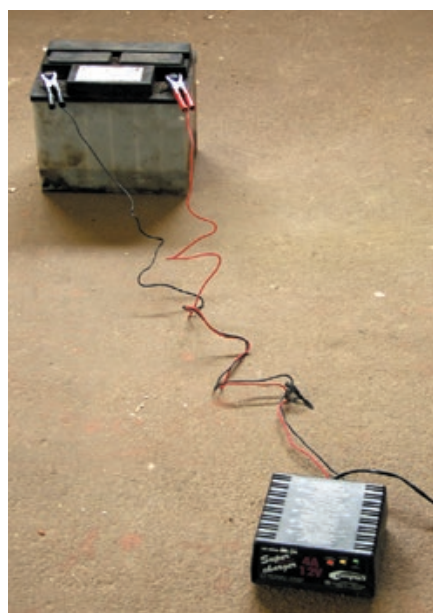
Brandfarliga arbeten såsom att svetsa, kapa och slipa metall samt tina och hetta upp olika arbetsobjekt hör till vardagen på ett lantbruk. En del av arbetena utförs i verkstaden och en del i andra byggnader eller på gården. Brandfarliga arbeten orsakar varje år många förödande bränder.

På permanenta hetarbetsplatser såsom verkstäder eller smedjor ställs hårda brandsäkerhetskrav. Konstruktionerna i arbetslokaliteten ska vara obrännbara eller täckta med skyddsöverdrag om konstruktionerna är brandfarliga.

Verkstaden ska hållas ren och vara försedd med två handbrandsläckare på minst 12 kilo. Bra brandvarnare och ordentlig släckningsutrustning gör det lättare att upptäcka och släcka bränder innan de hinner orsaka stora skador.

Vissa brandfarliga arbeten måste uträttas i bostadsbyggnader eller byggnader för djur, torkanläggningar, ladugårdar eller på gården. Kapning av baskonstruktioner måste göras vid bålet oberoende av brandrisken. Ofta är det bråttom med arbetet och då glömmer man lätt brandskyddet och att man måste vara försiktig.

▼ Att ladda batteriet på ett sådant här ställe är som att applicera en tickande bomb.

▲ Batteriet måste vara minst en meter från laddaren och det får inte finnas föremål eller material inom ett par meter från batteriet.

Kunskaperna som man lär sig i **utbildningen för hetarbetskortet** är mycket viktiga när man ska förutse riskfaktorerna på en tillfällig hetarbetsplats.

När heta arbeten inte kan utföras på en **permanent hetarbetsplats**, är det fråga om ett tillfälligt hetarbete. Tillfälligt hetarbete utförs ofta i en omgivning där risken är stor för att en brand sprider sig. I första hand ska man vid heta arbeten försöka utföra kalla arbetsmetoder såsom att använda järnsåg för att kapa metall. Alternativt kan man lösgöra den del som ska bearbetas och delen förs till en permanent hetarbetsplats för bearbetning.

På en **tillfällig hetarbetsplats** ska utrymmen skyddas och blötas före arbetet påbörjas och brännbart material ska flyttas bort från riskområdet. Säkerheten ökar speciellt om man arbetar i par och efterbevakningen är på minst en timme som förutsätts.

Att tina rör och ledningar med ånga är tryggt. Hett vatten i plastpåsar är också ett säkert och effektivt sätt att tina rör och ledningar. Endast experter får tina med el. När man utför brandfarliga arbeten måste man alltid ha släckare och en vattenslang nära till hands. Även ett stort vattenfylt kärl är bra att ha nära.

► Bränning av skräp orsakar många eldsvådor varje år. Här bränner man skräp nära bostadsbyggnaden. Vattnet och en vattenslang skulle inte räcka till för att släcka en eventuell brand som sprider sig till träden.

▲ Verkstaden måste vara ren och i ordning samt uppfylla de krav som ställs på en hetarbetsplats.

◀ På hetarbetsplatsen ska finnas minst två handbrandsläckare på 12 kg.

Med brandfarligt arbete avses även laddning av batterier samt brännande av gräs och skräp.

Att ladda batterier i traktor- eller bilgarage så att laddaren ligger nära batteriet är extremt farligt. Batteriet utlöser brandfarligt väte som kan antändas av en gnista. Explosionen river batteriet i bitar, syran sprutas ut i lokaliteten och flammen orsakar bränder. Batterier kan laddas på ett tryggt sätt endast när det sker på en väl ventilerad plats där batteriet placeras över en meter

från laddaren och inget brandfarligt material ligger inom två meter från batteriet.

Bränning av gräs och skräp orsakar bränder varje år. Gemensamt för dessa bränder är att elden görs upp när det är för torrt och blåsigt och att släckningsutrustning saknas på platsen. Skräp ska brännas i små omgångar när vinden står stilla och växtligheten är tillräckligt fuktig.

Ofta sköts bränningen av endast en person. En stor del av bränderna kan släckas om det finns vatten till hands för snabb handbrandsläckning. Ett ämbar vatten räcker inte. Hundra liter vatten räcker rätt långt, tvåhundra liter vatten räcker för ett stort område. Om elden sprider sig till skogen är den egna utrustningen otillräcklig och då måste brandkåren larmas.

Värmeapparater och tilläggsvärmeapparater

När du väljer värmeanordning ska du beakta hur yttemperaturen passar ihop med omgivningen där värmeanordningen placeras. I brandfarliga utrymmen, såsom i behandlingsanläggningar för foder, strö och spannmål, får inte yttemperaturen på värmeanordningar, armaturer och anordningar överstiga hundra grader.

Det vanligaste felet vid användning av fast värmeapparat är övertäckning. Kläder, papper, trä eller motsvarande faller eller kastas på apparaten. Att täcka över ett vattenburet element orsakar inte fara men ett el-element, en värmeblåsare eller bastuugn antänder lätt en eld när luften inte kommer åt att cirkulera runt motstånden.

En nerfallen värmelampa kan antända strö. Om lampan övertäcks eller är i beröring med något kan yttemperaturen stiga till nästan 250 grader. I så höga temperaturer antänds till och med trä inom ca tio minuter.

ANTÄNDING AV TRÄ

Temperatur (°C)	Tid för antändas (minuter)
180	15-20
200	12-15
250	5-10
430	0,5

Tilläggsvärmeapparater kan ofta välta eller falla. När apparaterna monteras glömmar man lätt vad som händer när platserna överhettas, underlaget smälter, fästpunkterna flyttas, vinden tilltar eller en tillfällig värmeapparat glöms bort för dagar eller veckor.

► Värmelampor är säkra om de hålls rena och fästs tillbörligt.

▲ Situationen på bilden är inte iscensatt. Tilläggsvärmeapparaten används här för att mjuka upp hydraulikoljan. Att använda värmeapparater på detta sätt orsakar en stor brandrisk och är absolut förbjudet.

◀ Vatten som cirkulerar i rör värmer även dammiga platser på ett säkert sätt.

Elledningarna i skick

Söndriga elledningar orsakar många bränder varje år. Ledningarna går sönder bl.a. på grund av olika skavanker, att gnagare biter på dem, att byggnaden rör på sig och av att de blir sköra med åldern. En söndrig ledning orsakar alltid fara för brand och elektrisk stöt.

Även överhettade ledningar kan orsaka brand. När för många apparater, maskiner, lampor och andra belastande anordningar ansluts till ledningen överhettas den och då kan den antända brandfarligt material.

Ett kapitel för sig är söndriga sladdar och söndriga ledningar till flyttbara lampor. Att spara kostnader genom att inte byta ut dem är en risk det inte lönar sig att ta. Risken för elektrisk stöt eller brand är uppenbar när ledningen är sönder eller nött av tidens tand.

Säkerheten kan ökas genom att skydda ledningarna med rör, kontrollera ledningarna regelbundet, byta ut gamla ledningar och genom att använda jordfelsskydd. Om huvudsäkring är över 35 amper ska elen på lantbruket inspekteras med tio års mellanrum.

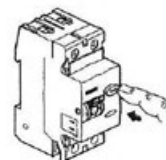
▼ De periodiska besiktningarna av elektriska installationer för objekt med säkringar över 35 A ska utföras med 10 års mellanrum. Besiktningar och omfattande jordfelsskydd förhindrar person-, djur- och brandskador.

Denna central är utrustad med en jordfelsbrytare (RCD)

Testning

Testa jordfelsbrytaren regelbundet genom att trycka på knappen TEST ca. var sjätte månad. När man trycker på knappen TEST, vänds brytaren neråt till OFF-läge. Vänd därefter tillbaka brytaren uppåt till ON-läge. Ifall apparaten inte fungerar rätt, alltså brytaren inte vänds till OFF-läge vid testningen, kontakta en elmontör.

Störningssituation

Ifall knappen till jordfelsbrytaren är i OFF-läge, vänd tillbaka brytaren till ON-läge. Ifall brytaren inte hålls i ON-läge och färgen på indikatorn är gul, finns det en felaktig elapparat i gruppen. Lösgör den felaktiga elapparaten ur gruppen och vänd brytaren till ON-läge. Ifall brytaren inte nu heller hålls i ON-läge, kontakta en elmontör.

▲ Elledningar på vinden till en ny ladugård. Det är viktigt att följa med i vilket skick ledningarna är, bl.a. ifall gnagare biter på dem.

▲ Sladd som ännu används. Sladden är sliten på många olika ställen. Att använda sladden är extremt farligt. Risken för elektrisk stöt eller brand är uppenbar.

▲ Utslitna batterikablar som man absolut inte får använda. Batterikablar ska bytas ut om de får minsta lilla fel.

◀ Lampan och ledningarna i en gammal höladugård är i bra skick men de borde rengöras.

Placering och användning av lampor

I produktionsutrymmen behövs mycket ljus. Effektiva lampor blir heta i dygnet runt användning. Damm och foderrester som samlas på lamporna blir heta och orsakar allvarlig brandrisk.

De lysrörsarmaturer som allmänt används i produktionsanläggningar börjar blinka och upphetas då de blir gamla. Armaturer orsakar årligen hundratals brandtillbud då de upphetas, från vilka tiotals storbränder får sin början. I stället för den normala säkringen som finns i en lysrörsarmatur kan man installera en säkerhets-säkring som bryter strömtillförseln till en felaktig blinkande armatur och förebygger brandrisken.

▲ En glödlampa som saknar kupa är farlig.

▲ Till vänster en normal säkring och till höger en säkerhetssäkring.

I dammiga lokaliteter såsom foderlador, torkanläggningar, djurstall och malningslokaliteter måste man komma ihåg att:

- Ytemperaturen på lampor inte för överstiga 100 grader.
- Användning av halogenlampor och byggstrålkastare är förbjudet eftersom deras ytemperatur är över 100 grader.
- Ljusrör i brandfarliga lokaliteter måste skyddas mot beröring och stänk. Blinkande ljusrör är alltid farliga och måste bytas ut.
- Glödlampor måste alltid vara skyddade med en kupa. Eftersom själva lampan är het utgör en söndrig kupa en stor brandrisk.

▲ Blinkande lysrörsarmaturer blir heta och orsakar allvarlig brandrisk.

▼ En het halogenlampa antänder snabbt brandfarligt material som faller på lampan.

▲ Förse lagret med en lämplig lampa vars ytemperatur inte överstiger 100 grader.

Skydd mot åskan

Åsknedslag orsakar varje år många skador på lantbruk. Blixten slår dock sällan ner i byggnader utan skadorna uppstår när den slår ner i elledningar, telefonledningar eller elstängsel. På många platser finns det fortfarande gott om luftledningarna som drar till sig blixtnar och orsakar omfattande spänningstoppar.

Man kan skydda sig effektivt mot åsknedslag med husspecifika överspänningsskydd och åskledare. Apparater kan skyddas med överspänningsskydd och UPS samt genom att koppla loss apparaterna från el- och telefonnätet när det är åskväder. När man skyddar apparaterna måste man komma ihåg att det inte räcker med nätströmsskydd eller att koppla bort apparaten från nätströmmen om den ännu är kopplad till telefonnätet.

Antenner som finns på tak måste jordas noggrant. Då kan en blixtnar som

träffar antennen urladdas i ner i jorden utan att orsaka större skada.

Montering, genomföring och jordning av elstängselaggregat ska göras enligt instruktionerna så att trådarna inte ger blixten en direkt väg in i djurstall eller någon annan byggnad.

Elstängselaggregat kan skyddas genom att koppla bort aggregatet från nätströmmen och stängslet när det åskar. Då bryts strömmen från elstängslet men det är bättre än att utsätta apparaturen för åsknedslag. Om blixten slår ner i stängslet bränner den förstås sönder ledningar men det är en liten skada jämfört med de skador den skulle orsaka i en byggnad.

Åska och stormar bryter elledningar och kan orsaka till och med veckolånga elavbrott på landsbygden. Moderna långt elektrifierade stora

▼ Elstängselaggregatet har hängts upp i ett träd och kopplats till nätströmmen med en skarvsladd där skarvarna är utsatta för regn och fukt.

▲ Datorn i ladugården skyddas av en UPS som placerats under bordet. UPS:en borde dock vara placerad 10 cm ovanför golvytan för att skydda den mot eventuella vattenskador.

elanläggningar i produktionsbyggnader, såsom utfodringsautomater, mjölkningsrobotar och ventilationer lamslås omedelbart, då eltilförseln bryts. Stannar ventilationen kan det orsaka allvarliga risker för djuren. Utan reservkraftssystem kan ett elavbrott även orsaka betydande produktionsförluster.

Ett reservkraftsaggregat som skaffats till lantbruket ser till att de anläggningar som dagligen behöver ström fungerar under elavbrotten. Ett reservkraftsaggregat med förbränningsmotor ska placeras i ett brandsektionerat utrymme. Ta hand om brandskyddet för brandgasrör som monteras genom en varm vägg. För att säkerställa funktionen ska provdrift av reservkraftsaggregatet göras regelbundet med tre månaders mellanrum.

▼ Reservkraftsaggregat

Hur förhindra bränder?

Byggnadsbränder på lantbruk inträffar nästan varje dag. Överraskande nog så uppstår de flesta bränderna på eftermiddagen.

Det finns metoder för att förhindra bränder. Avgörande är hur väl dessa metoder tillämpas.

Gamla byggnader hör till de brandfarligaste objekten. Dessa byggnader rör ofta på sig och har gamla och slitna ugnar, värmesystem, elledningar och elapparater vilket ökar risken för en brand. Träkonstruktioner och avsaknaden av brandsektioner gör att elden kan sprida sig explosionsartat i byggnaden. Larmet går ofta alltför sent i och med att brandvarnare och brandlarm saknas.

De största ekonomiska skadorna uppstår vid bränder i stora djurstall på över 1 000 m² som utvidgats med åren och i vilka gamla elanläggningar, värmecentraler och motorarbetsredskap orsakar förödande bränder.

Risken ökar speciellt av självgjorda otillåtna elinstallationer, tillfälliga elinstallationer, lösa sladdar, belastningsökning i gamla elledningar, ändring av säkerhetsanordningar i el- och värmesystem, lagring av brandfarligt material och brandfarliga föremål på fel ställen, slarviga heta arbeten samt försummande av regelbunden inspektion och service av apparater och utrustning. I stora enheter utgör exceptionella situationer och tillfällig arbetskraft alltid en risk som man borde ha beredskap för.

Följande faktorer är viktiga för att förhindra bränder i gamla byggnader:

- Inspektion, reparation, förnyande och omsorgsfull användning av värmeapparater, elinstallationer och elapparater samt regelbunden sotning av röckanaler och skorstenar.
- Bygga och konstruera brandsektioner och brandskydd i efterhand.
- Stor aktsamhet och noggrannhet i heta arbeten.
- Undvika att använda brandfarliga maskiner och apparater.
- Brandlarm som larmar snabbt.
- Anskaffning av ordentlig släckningsutrustning.

Följande faktorer är viktiga för att förhindra bränder i nya byggnader:

- Byggnadernas placering.
- Värmecentraler ska stå skilt från andra byggnader, regelbunden sotning av röckanaler.
- Brandsektioner i byggnaderna.
- Användning av obrännbart material.
- Skydd för elapparater.
- Adekvat användning av lokaliteter, noggrannhet i brandfarliga arbeten.
- Inspektion och underhåll av maskiner, apparater och konstruktioner.
- Effektiva brandvarnare.
- Ordentlig släckningsutrustning.

Brandlarmsystem på lantbruk

För att förhindra storbränder har man utvecklat ett brandlarmsystem som lämpar sig för svåra förhållanden i produktionslokaliteter på lantbruk. Systemet som reagerar på rök skickar larm till en utomhussiren och ansvarspersonernas mobiltelefoner.

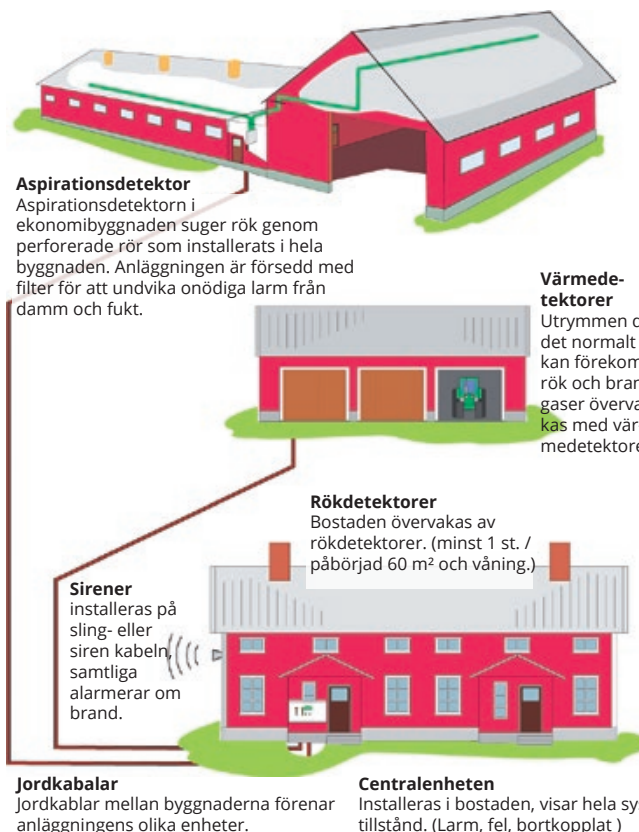
Om branden upptäcks tidigt när den ännu pyr finns det goda möjligheter att folket på gården klarar av att släcka den. Detta kräver dock att det finns fungerande och ordentlig handbrandsläckningsutrustning på gården. När branden upptäcks tillräckligt tidigt finns det förutsättningar att räddningsarbetet lyckas och att ett stort antal djur kan räddas. Samtidigt kan man undvika en storbrand.

Brandlarmsystem på lantbruk kan utvidgas så att det förutom produktionslokaliteterna även täcker gårdens bostadsbyggnader, garagen, reparationsverkstäder och värmecentraler.

Brandvarnare ger säkerhet. På lantbruk sker arbetet ofta i svåra, fuktiga och dammiga förhållanden. När gårdarna växer i storlek, ökar även risken för brand i och med ökad elektrifiering och fler maskiner och apparater. Allt fler gårdar skaffar brandlarmsystem för att skydda sin egendom. Priset på systemet beror på antalet byggnader som ska skyddas men kostnaden är i allmänhet några tusen euro och uppåt.

Lantbruk som investerar i en byggnad för djur måste skaffa en på rök reagerande brandlarmanläggning som monteras på godkänt sätt. Denna bestämmelse som jord- och skogsbruksministeriet utfärdat gäller investeringar för vilka beviljas stöd, oberoende av om det är fråga om en tillbyggnad eller nybyggnad.

För årligen underhållna brandlarmsystem i produktionslokaliteter beviljar Lokaltapiola rabatt på brandförsäkringspremien för de produktionsbyggnader som skyddats med systemet i fråga. Rabatt beviljas då även på premien för grundförsäkring för produktionsdjur som finns i en sådan byggnad.

◀ En brandlarmanläggning som reagerar på rök består av rör som suger luft från olika delar av byggnaden, en rökdetektor och ett larmsystem. Larmet går även till mobiltelefonen. Bilden visar systemet Pellon Security som marknadsförs av Pellonpaja.

Enligt räddningslagen ska varje våning på bostadsfastigheter vara försedda med minst 1 brandvarnare per varje påbörjad 60m².

► När rökdetektorn upptäcker rök sköter larmcentralen om larmmandet.

◀ Röken suges med luften via de gröna rören till Elostec-rökdetektorn. Apparaten reagerar redan på små mängder rökgas.

Bostadsbyggnad och inkvarteringslokaliteter

En försäkring för hemmet täcker inte endast byggnaden utan även lösegenheten. Förutom försäkringar för eld-, vatten- och bräckageskador kan man även teckna försäkringar för stöldskador och skadegörelse. Egendomsrisker kan förebyggas med enkla medel, t.ex. genom att låsa alla ingångar ordentligt och be grannen tömma postlådan under semestern.

Genom att förutse riskerna och systematiskt skapa beredskap för skadefall kan man minska skadorna avsevärt. Det lönar sig att färdigt gå igenom instruktionerna för nödsituationer och fästa instruktionerna på en synlig plats i hemmet. Förutom produktionsbyggnaderna är det bra att förse även bostadsbyggnaden med ett brandlarmsystem.

Bränder och vattenskador i bostadsbyggnader på lantbruk

I äldre bostadsbyggnader kan gamla rör som finns inne i konstruktionerna orsaka obehagliga överraskningar. I värsta fall har vatten läckt in i konstruktionerna långt innan skadan upptäcks. Då måste en stor del av konstruktionerna rivas och bytas ut.

▲ Television som brunnit.

På gårdar som utvidgas och växer bör produktionsbyggnaderna placeras långt från huvudbyggnaden och tillräckligt glest för att förhindra att en eventuell eldsvåda sprids och för att underlätta arbetet med stora arbetsmaskiner samt för att minska de olägenheter som orsakas av trafikdamm och lukten från stora djurenheter.

För att öka brandsäkerheten i bostadslokaliteter, byggnader för inkvartering samt tillfälliga inkvarteringslokaliteter på vindar och lador ska byggnaderna och lokaliteterna förse med brandvarnare som testas regelbundet.

Inkvarteringslokaliteter ska ha en fri utrymningsväg och med fast öppningsmekanik utrustad nödutgång, t.ex. via ett fönster, samt en fast utomhusstege från vindsvåningar.

När arbetstagare inkvarteras på gården ska man genast gå igenom släckningsutrustningens placering, utrymningsvägar samt nödutgångar. Inkvarteringslokaliteterna ska förse med klara och tydliga instruktioner om hur elapparaterna ska övervakas då de används samt om hur eldstäderna ska användas.

Nödnumret (112) och adressen till inkvarteringslokaliteten ska finnas på en synlig plats i lokaliteten.

▲ Överhettat stekfett fattade eld på spisen, ett klädesplagg på tork föll över ugnsspisen.

Släckningsutrustning

Brandkåren använder i allmänhet vatten för att släcka bränder. De har med sig stora mängder med vatten och långa vattenslangar vars vattenstrålar når tak och takkonstruktioner. Med denna utrustning torde det vara möjligt att släcka alla byggnadsbränder på lantbruk med relativt små skador förutsatt att det är under 15 minuter sedan branden började.

Släckningsutrustningen på lantbruk håller dock inte samma klass som brandkårens utrustning. Ofta bärs släckvatten i ämbar eller så sprutas det med en 10 millimeter tjock slang. Vanligtvis når slangen eller vattenstrålen inte brandhärden. Utrustningen kan även inkludera en lite pulversläckare som dock ofta glöms bort i stundens hetta.

I bästa fall har lantbruket många vattenposter med tjocka 1 tums vattenslangar på rulle försedda med munstycke som sprutar vatten långt. Om gården är ansluten till ett kommunalt eller annat stort vattenledningsnät och gårdens ledningar är tillräckligt tjocka, räcker trycket och vattnet för att släcka relativt stora bränder. Med en ordentlig utrustning finns det möjligheter att släcka en eld även om man inte kommer nära brandhärden på grund av rök eller hetta. Och kraftig rökutveckling och enorm hetta är ju ofta ett faktum när det brinner.

Om gården använder vatten från en egen brunn måste man sörja för att det finns tillräckligt med vatten. Brunnen töms snabbt i en nödsituation. Den enda säkra lösningen är en stor vattentank. Fruset vatten är inte till någon nytta och därmed måste man se till att vattnet inte fryser på vintern. Därutöver behöver man en effektiv pump och en lång slang så att vattnet når brandhärden.

Pulversläckare lämpar sig bra för att släcka bränder i maskiner och apparater. Den minsta och billigaste släckaren som sprutar pulver i några sekunder är inte tillräcklig. En lämplig släckarstorlek är minst 6 kilo; en sådan släckare är t.ex. stor nog att släcka en brand i en traktor.

En stor brandfilt lämpar sig för att släcka bränder i köks- och elapparater inomhus. Filten måste vara placerad så att den finns nära till hands vid en eldsvåda. Det finns inte tid att leta efter filt i lådor och skåp när elden väl är lös.

▲ En lättillgänglig handbrandsläckare av lämplig storlek är till stor hjälp för att släcka en liten brand.

◀ Här är släckaren och brandfilten synliga och nära till hands direkt vid dörröppningen.

▲ Släckning med vatten är fortfarande den bästa metoden i många handbrandsläckningssituationer. Genom att testa den egna utrustningen ser man vilken räckvidd gårdens slangar och vattenstrålar har samt hur effektivt utrustningen skulle fungera vid handbrandsläckning i en verklig situation. I detta test minskade den korta slangen och avsaknaden av ett munstycke den nytta det kommunala vattenledningsnätet och tjocka ledningar ger.

◀ En brandfilt är det rätta verktyget för att släcka en televisionsbrand, brinnande fett på spisen eller en brand i en elapparat.

Räddningsplan för bränder

Räddningslagen kräver att gårdarna själv skapar beredskap för bränder. Det lönar sig för gårdarna att göra upp en räddningsplan som visar hur man ska gå till väga vid en verklig brand.

I planen ska man särskilt fästa uppmärksamhet vid tre faktorer:

1. Snabb upptäckt av brand
 - vilka metoder och vilken utrustning använder gården och hur kan man underlätta att eventuella bränder upptäcks snabbt (brandvarnarsystem)
2. Handbrandsläckning
 - uppgör en planritning av produktionslokaliteterna som visar handbrandsläckningsutrustningens placering samt nödutgångarna
 - utbilda de som arbetar på gården i hur handbrandsläckningsutrustningen används samt testa och underhåll utrustningen regelbundet
3. Räddning av djur
 - metoder och verktyg för att frigöra och köra ut djur samt övning i att rädda djur
 - tillfälliga platser där djuren kan placeras

Hur gå till väga vid en brand?

1. Rädda.

- Tappa inte fattningen och agera lugnt.
- Rädda de och det som är i omedelbar fara.

2. Släck.

- Försök att släcka elden med handbrandsläckningsutrustning så länge branden är under kontroll.
- Använd inte vatten för att släcka en kopplad elapparat eller brinnande fett.

3. Slå larm.

- Ring 112.
- Röken dödar. Dröj inte kvar i brinnande lokaliteter.
- Rädda dig själv och ring med grannens telefon.

4. Begränsa.

- Stäng dörrar och fönster efter dig så fördröjer du elden från att spridas.

5. Instruera.

- Ge räddningspersonalen instruktioner så att de hittar till platsen.

Andra beredskapsåtgärder

1. Förstahjälpmaterial: anskaffning, förvaring, fylla på förrådet.
2. Huvudströmbrytare, elskåp och avstängning av vattentillförseln. Var finns dessa, hur används de?
3. Funktion vid el- och vattenavbrott.
4. Funktion vid störningar i uppvärmningen.
5. Funktion vid störningar i foder- och ventilationsautomatik.
6. Funktion vid oljeskador.
7. Vilka andra problem eller störningar kan gården drabbas av? Instruktioner för sådana situationer.

Personskador kan undvikas

En del lantbruk lyckas undvika nästan alla personskador. På vissa lantbruk är byggnaderna, maskinerna, anordningarna och verktygen i sådant skick samt förhållandena och metoderna sådana att skadefall inträffar oundvikligen.

En stor del av uppgifterna på lantbruk kräver att olycksfallsrisken beaktas. Arbete med maskiner på åkern och gården, transporter, behandling av foder, spannmål och gödsel, flisning, vedklyvning och snöröjning hör till vardagen på lantbruk.

Skador som inträffar när man arbetar med maskin är ofta allvarliga och varje år inträffar även olyckor som leder till döden. En del av skadorna orsakas av fel i maskinen eller av att den går sönder, en del av att skyddsutrustning saknas och en del av felaktig användning.

Säkerheten vid arbete med maskiner kan ökas endast genom att se till att maskinerna är i skick och användning av skyddsutrustning, genom att bedöma skaderiskerna samt genom att lära sig använda maskinerna. En ökning av takten och farten innebär ofta att även skaderisken ökar. Man glömmer lätt att vara försiktigt när man försöker arbeta med en maskin i rekordfart.

Byggnadsarbetet på lantbruk tar aldrig slut. På byggplatser faller folk från ställningar, snubblar på föremål, får splitter i ögonen, sågar av händer eller fingrar, stiger på spikar och skadar ryggen vid lyft av för tunga föremål. De som utför byggnadsarbete på lantbruk har ofta sämre verktyg och skyddsutrustning samt mindre kunskaper än yrkesmän. Det övriga arbetet på gården gör ofta att dagarna blir långa och tröttsamma och då måste man vara extra försiktig på byggplatsen för att undvika skador.

► Se till att skyddet till kardanaxeln är helt och sitter där det ska.

▼ En oskyddad kardanaxel kan fastna i kläderna och göra stora skador.

▲ Gå inte in i en slamtank utan tryckluft, säkerhetssele och en medhjälpare. Gasen dödar snabbt utan att man märker den.

Den vanligaste orsaken till allvarliga skador är fall från stegen.

Reparationer och underhållsarbeten som utförts felaktigt är farliga. När man rengör behållare finns det ofta risk för att man faller eller kvävs. Man ska inte gå in i slutna behållare utan tryckluft, säkerhetssele och en medhjälpare.

Skötsel av djur ger konstant upphov till skador. Stötar, sparkar, stångningar, trampar, bett eller klämningar går inte att undvika helt och hållet. Rätt omdöme, aktsamhet och skyddsutrustning hjälper dock till att undvika de flesta skador. Skadorna uppstår ofta när man har bråttom och slarvar.

Skogsarbetet på lantbruk har minskat men inte upphört totalt. Skador uppstår fortfarande av motorsågar, röjsågar, röjknivar eller skogsutrustning på traktor. Grova verktyg innebär ofta grova skador. I skogsarbete finns det även ofta risk för syn-, hörsel- eller ryggskador.

Skydds- och säkerhetsutrustning skyddar mot skador och minskar deras omfattning. Dessutom krävs vett, omdöme och försiktighet.

På vintern inträffar det många halk- och fallskador på lantbruk. Endast några få lantbrukare sandar regelbundet vägarna på gården och i närheten av gården även om tekniken och dagens makadam möjliggör en effektiv sandning. Att sanda för hand är hopplöst, makadamen måste vara av ordentlig kvalitet och så måste man ha lämpliga verktyg för att sprida ut den. Om man anlitar en utomstående för att slunga snön från vägarna och gården kan man anlita honom för att sköta även sandningen.

Att belysa gården är ett bra sätt att öka säkerheten. Gårdsbelysning med rörelsedetektorer kan nuförtiden köpas till rimligt pris.

► Såga inte utan skyddsutrustning. Enbart hörselskydd räcker inte.

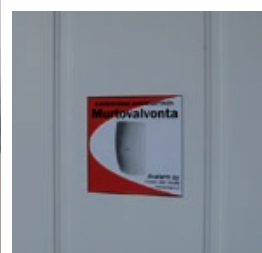
▼ Klättra inte upp på en dålig stige.

▲ Gå inte in under ett oläst skärbord och försök inte rengöra knivarna när maskinen är igång.

► Inbrott, skadegörelse och obehörig vistelse kan förhindras med en effektiv larmanläggning.

Barnens säkerhet

Barn gillar att leka, klättra och gömma sig på lantbruk. Byggnaderna, verktygen, maskinerna och djuren är spännande. Ofta finns det även vatten i närheten, och vatten har alltid intresserat barn.

Barn är nyfikna och gillar att undersöka saker. Det tar inte många sekunder för ett litet barn att rusa iväg och hamna under en traktor. Barn är intresserade av djur men är ofta omedvetna om att man ska akta sig för dem.

Föräldrarna ansvarar för barnens säkerhet. De måste se till att barnens lekplatser alltid är säkra och trygga. Särskilt farliga är:

- öppna behållare i vilka barn kan falla
- konstruktioner som lätt kan falla på barn
- farliga ämnen som barn kan sätta i munnen
- apparater och fordon som barn kan starta, vassa verktyg
- djur
- påsar och säckar som man kan kvävas i
- stränder, sjöar, älvar och bäckar
- lek på vägar, stråkar, arbetsplatser eller vid maskiner
- tändstickor och andra medel för att göra upp eld, som ska hållas utom räckhåll för barn. Barnen måste veta att det är farligt att leka med elden.

▲ Håll kärl som innehåller syra utom räckhåll för barn.

▲ Oj, oj! Här kan uppstå stora skador.

▲ När leken är som intensivast kan barn springa ut framför eller bakom en traktor utan att se efter.

► Att klättra och gömma sig är alltid roligt för barn. Barn kan inte bedöma hur säkert ett klätterställe är.

►► Varje orsakas det bränder av barn som leker med tändstickor. Eldens hetta och snabba spridning kommer ofta som en överraskning för barnen.

Djurskador

Stora djurskador uppstår av bränder, om ventilationsapparaterna slutar fungera, av elstötar och av smittsamma djursjukdomar.

De största djurskadorna orsakas av bränder. Djuren kvävs av rök, brandgaser och kolmonoxid. Djuren kan kvävas även om själva djurstallet de finns i inte brinner. Därför ska luften till djurstallet tas utifrån, inte t.ex. från vinden som är den första lokaliteten som fylls av rök vid en brand.

Ventilationsanordningarna spelar en viktig roll i fjäderfähallar och även i svinhus då det är sommarvärme. I dessa lokaliteter måste ventilationsanordningarnas funktion säkerställas med larm och reservsystem i fall det uppstår strömavbrott eller funktionsstörningar.

Armeringen, inredningen samt dryck- och foderapparaturen i båsen i husdjurstall ska jordas och skyddas mot elfel och åsknedslag. Överspänning som når djuren dödar alla djur omedelbart.

Finland har eftersträvat och uppnått konkurrensförmån genom att hindra smittsamma djursjukdomar från att spridas till Finland samt helt eller delvis sanerat bort sjukdomar som funnits i Finland.

Sjukdomarna har en stor inverkan på produktionslönsamheten. Därför måste man vara noggrann i arbetet att motverka dessa sjukdomar. Grishosta eller skabb kan orsaka stora förluster för en gård.

Hushållsapparater

Nästan varje övervakningslokalitet har en kaffekokare. Kokarna har ett effektivt motstånd som det lönar sig att vara försiktig med. Om man stänger av kokaren i hast och förbigående kan det hända att avbrytaren inte slår i strömavbrytande läge. Om kokaren står påslagen en längre tid och kaffet avdunstar kan det uppstå en eldsvåda om det står något brännbart material nära kokaren.

Det lönar sig alltså att se till att kokaren säkert är avstängd. Säkerheten kan ökas med en timer som kopplas till eluttaget och som bryter strömmen till natten.

Köksspis, tvättmaskinen och televisionen ska inte lämnas på utan övervakning.

▲ Autentiskt foto på hur en kaffekokare placerats i en barack på en byggplats. Också ett paket näsdukar står invid kaffekokaren. Om kokaren glöms på över natten finns det risk för eldsvåda.

◀ Spisen är den brandfarligaste apparaten i hemmet. Gröt, soppor och stekt mat som glöms på glödheta kokplattor samt bakverk som glöms i ugnen kan fatta eld om de torkar och överhettas.

Se till att det blir sotat

Nuförtiden är det byggnadens ägare eller innehavare som ansvarar för att det blir sotat. Hur ofta det ska sotas beror på hur byggnaden används.

Syftet med sotning som utförs av en yrkesman är att säkerställa att eldstäder och rökkanaler är rena och säkra. Sotarna granskar även skicket på pannrum, spisar och skorstenar samt anmärker om eventuella brandrisker.

En professionell sotare upptäcker om det finns sprickor eller andra läckagen i ugnar och skorstenar. Sotaren kan även upptäcka interna skador som är omöjliga att upptäcka från utsidan.

▲ Här rengörs en vedspis i bostadsbyggnaden.

▲ Sotning av rökkanalerna i skorstenar är fortfarande en viktig del av sotningen.

▲ En skorstensdammsugare är ett enkelt och effektivt verktyg ämnat för att hålla sotet och askan kvar i spisen när rökkanalerna sotas.

▲ Sotning av spis går snabbt och effektivt med ordentliga verktyg, visar Pekka Kähkönen som är distriktssotare i Vichtis.

Eldstäder som fungerar med fast bränsle såsom med ved och pellets, flera olika bränslen eller tung olja samt enbart med lättolja ska sotas med ett års mellanrum. Centralvärmepannas och varmluftsgeneratorns eldstad och eldytor rengör sotaren, ifall fastighetsägaren eller -innehavaren kommer överens med sotaren om det.

Eldstäder inklusive rökkanaler i privat semesterbostad och dess bastu sotas en gång per tre år. Sotningen utförs under semesterbostadens huvudsakliga användningstid. Eldstäder inklusive rökkanaler i en semesterbostad som används året om ska sotas varje år. En eldstad inklusive rökkanal som inte använts på tre år ska sotas före den tas i bruk. Information om hur sotningstjänsterna på orten är ordnade får du från det regionala räddningsverket.

Bostadsbyggnad och inkvarteringslokaliteter

Brandvarnare	Kontrollera att du har tillräckligt många apparater (1 per våning och 1 per 60 m ²) och att de är korrekt monterade i taket. Testa att de fungerar genom att trycka på testknappen.
Kolmonoxidvarnare	Skaffa en kolmonoxidvarnare om det finns en eldstad i huset. Följ monteringsanvisningarna.
Handbrandsläckningsutrustning	Kontrollera att brandfilten och handbrandsläckaren är i skick och nära till hands.
Kylskåp, frys, tvättmaskin, television	Se till att det finns utrymme för tillräcklig ventilation och håll baksidan av apparaterna rena och fria från damm.
Centralsugare	Underhåll dammsugaren enligt tillverkarens bruks- och underhållsanvisningar.
Elinstallationer	Kontrollera att eluttag och strömställare inklusive skydd är hela och ordentligt fästa och att eluttagen inte har mörka fläckar. Mörka fläckar är ett tecken på brandrisk.
Skarvsladdar	Kontrollera att sladdarna inte har mekaniska fel, t.ex. synliga ledningar eller söndrig kabelavlastningshylsa.
Elcentral	Kontrollera att säkringarna är hela och av rätt storlek samt att de märkts tillbörligt. Håll elcentralen och apparaturen i skick samt området framför centralen fritt från föremål.
Jordfelsbrytare	Testa regelbundet enligt bruksanvisningarna för att säkerställa att apparaten fungerar.
Lampor	Kontrollera att lampor och lampkupor är hela, sitter som de ska och att lamporna är av lämplig effekt.
Spis, bastuugn	Kontrollera att det inte finns brandfarligt material nära heta ytor.
Eldstad	Kontrollera omgivningen.
Rökkanaler, skorstenar – Har sotaren varit på besök?	Eldstäder inklusive rökkanaler (med undantag för öppen spis) ska sotas med ett års mellanrum.
Oljevärme	Kom ihåg att underhålla brännaren.
Värmepanna eller värmepump	Rengör eller låt rengöra enligt tillverkarens anvisningar. Kontrollera trycket i nätet. Kontrollera att elementen blir varma. Kontrollera att termostaten fungerar.
Vattenburen värme	Kontrollera att termostat och element fungerar samt att vatten inte läcker ut ur systemet.
Skaffa underlägg till kylskåp, diskmaskin och andra vitvaror som kan läcka.	Kontrollera slangarna för in- och utgående vatten i disk- och tvättmaskinen med jämna mellanrum och övervaka maskinerna när de är i användning.
Bruksvattensystem	Kontrollera regelbundet vattenkonsumtionen och att vattenmätaren snurrar normalt.

Trygga framtiden för din gård. LokalTapiolas Gårdsskydd täcker fyra delområden.

Lantbruket försörjer många människor. För att verksamheten på din gård ska fungera även i framtiden är det viktigt att säkerheten är i skick och att människorna på gården mår bra.

Personskyddet är till för att skydda dig och din familj samt ert välbefinnande.

LokalTapiolas **Gårdsskydd** är en avgiftsfri tjänst för våra lantbruksförsäkringskunder. En specialist besöker din gård och går igenom fyra områden som är viktiga för gårdens verksamhet och säkerhet: personskydd, ekonomiskt skydd, egendomsskydd och gårdens skydd. Specialisten ger dig vid behov information om aktörer i regionen med vilka du kan samarbeta för att förbättra säkerheten.

Det ekonomiska skyddet är till för att skydda gårdens finanser och framtida verksamhet.

Låt kartlägga ditt skydd så får du bättre förmåner.

Som medlem i MTK berättigar säkerhetskartläggningen som ingår i Gårdsskyddet dig till ännu bättre medlemsförmåner i fortsättningen.

Egendomsskyddet är till för att skydda lantbrukets privatekonomi, produktionsegendom samt säkerställa en kontinuerlig verksamhet.

Ytterligare information om Gårdsskyddet får du av din personliga specialist. Specialisttjänsterna får du från ditt eget regionbolag genom att kontakta närmaste LokalTapiola-kontor. Fråga även efter vår ypperliga ersättningstjänst och bank- och placeringstjänster för ägarkunder.

Skyddskartläggningen omfattar en kartläggning av skyddet på gården, åtgärdsrekommendationer, specialisthjälp samt samarbete med olika samarbetspartners.

Vi ägs till 100 % av våra kunder och vinsten används till nytta för kunderna. Därmed kan du lita på att produkterna och tjänsterna utvecklas med tanke på ditt bästa. Låt oss ta hand om varandra.

